

ULUSLARARASI KARBON PİYASALARI ARENASI

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN AYAKIZI – DÜŞÜK KARBON EKONOMİSİNE

GEÇİŞTE TÜRKİYE’NİN ROTASI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Karbon azaltımını sağlayan her türlü projelerin hayata geçirilmesi için bir teşvik niteliğindedir. Bu piyasa içinde yer alacak tüm taraflar (kamu, özel, STK) bilgi ve tecrübe ile Kyoto Protokolünün 2012 sonrası karbon projelerinde ev sahibi taraf olması durumunda teknik alt yapının güçlenmesine katkı sağlayacaktır. Daha verimli enerji kullanan temiz teknolojilere yatırım yapılması cazip hale gelecektir. Uygun standart seçimine bağlı olarak, Sürdürülebilir kalkınmanın etkin uygulanmasının önünü açılacaktır. İşletmelerde enerji ve hammadde tasarrufunu sağlayarak rekabet ve verimliliği güçlendirecektir. Yenilenebilir enerji, enerji verimliliği, atık yönetimi, arazi kullanımı ve ormancılık gibi konularda kurumsal sosyal sorumluluk projelerinin genişlemesini sağlayacaktır.

Ülkemizde uygulamadaki eksiklikler nelerdir?

Özel Sektör, Kamu ve İlgili diğer paydaşlar arasındaki “**Bilgi Akışı**” eksikliği mevcuttur. Sorumlu Kurum/Kuruluşların tanımlanmaması ve/veya görev tanımı eksiklikleri (örneğin: ülkeye özgü referans değerlerin hesaplanması ve resmi olarak duyurulması ilgili bir birim yoktur. Proje kayıt, duyuru ve izleme sisteminin oluşturulması ve yönetilmesi ile ilgili birim/kurum/platform bulunmamaktadır.) Kamu kurumlarının piyasanın gelişimi sürecinde herhangi bir açıklama ve duyuruda bulunmaması belirsizlik ve boşluk oluşturmaktadır. Yerel ve ulusal STK’ların projelerin değerlendirilmesi ve izlenmesi sürecinde sürdürülebilir kalkınma önceliklerini gözeterek şekilde aktif bir katılım sağlayamamaktadır, Karbon dengelemesine dair yurt içinden talep olmaması yani alıcıların oluşmaması eksiklik olarak değerlendirilmektedir.

Öneriler

1-Karbon piyasasının oluşturulması bir ülkenin sera gazı azaltım stratejilerinin önemli bir enstrümanıdır. Karbon piyasasına yönelik her adım bu genel bütünsellik içerisinde yer almalıdır. 2012 yılına kadar yürütülecek çalışmalar, 2012 sonrası olası yükümlülük dönemine dair hazırlıklar dikkate alınarak uzun vadeli bir çabanın ilk adımı olarak kurgulanmalıdır. Bu nedenle sürecin en üst düzeydeki sorumluluğunu taşıyan Çevre ve Orman Bakanlığının bünyesinde yetkili ulusal makam (DNA) oluşturulmalıdır.

2- Karbon piyasasının işleyen süreç olarak tanımlanması ve duyurulmasına yönelik resmi altlık oluşturulmalıdır.

3- Özellikle karbon yoğun kamu sektörlerinden başlamak üzere, İngiltere örneğinde olduğu gibi karbon ayak izi hesaplamaları ve dengeleme çalışmalarının başlatılması ve izlenmesi, kapasite gelişimi açısından özendirilmelidir.

4- Oluşturulacak düzenlemeler ile enerji/karbon yoğun tüm sektörlerde çevre ve enerji yöneticilerince karbon envanteri bildirim ve azaltım faaliyetlerinin raporlanmasına yönelik bir mekanizma oluşturulmalıdır. Enerji Verimliliği Kanunu gibi paralel mevzuatlar ile de uyumlaştırılmalıdır.

5- Oluşturulacak kayıt sisteminin ileride gelişecek yükümlülükler çerçevesinde gereksinim duyulabilecek emisyon ticaret sistemine de cevap verebilecek şekilde kurgulanması gerekmektedir. İlgili CMP kararı uyarınca ulusal kayıt sistemi oluşturularak ITL(International Transaction Log) kayıt sistemine entegrasyonu da ayrıca zorunluluk teşkil etmektedir. (İngiltere, Avrupa Birliği, Japonya, Avustralya deneme oluşumları ile kapasitelerini geliştirmişlerdir. İngiltere hali hazırda yerel yönetimler arasında (29 belediye) de yeni bir ETS uygulaması başlatmış ve 6 aylık ilk sonuçlarını değerlendirmektedir.)

6- 2012'ye kadarki süreçte küresel gönüllü karbon piyasasında Türkiye'nin piyasadaki ağırlığının artacağı dikkate alınarak, uluslar arası alanda yürütülen etkinliklere (örneğin karbonexpo) ve oluşumlara Türkiye adına katılım sağlanmalıdır.

7- Bununla beraber; Yatırımcı/İşletmecilerle Danışman – Doğrulama – Broker Firmalar arasındaki ilişkiler, ticareti yapılan karbon tasarruflarının 2012 Sonrasındaki ülke kotası kapsamındaki durumu, sürecin yaygınlaştırılması, süreçte kamunun rolü, süreçte çevre STKlarının rolü ve Türk firmalarının bu sürece karbon alıcısı olarak girişi konularında ayrıntılı değerlendirmeler yapılarak stratejik kararlar alınmalıdır.

8- 2012 sonrasında halen gönüllü piyasalarında yer alan sektör ve projelerin zorunlu piyasalara dahil edilmesi göz önünde bulundurulmalıdır.

9- Türkiye'nin sürdürülebilir kalkınma önceliklerine uygun ve esneklik mekanizmalarına paralel olan standartların diğer standartlara kıyasla daha çok özendirilmesi ve teşvik edilmesi uygun mülhaza edilmektedir.

10- Gerek Türkiye'nin gönüllü karbon piyasasında artan pazar payı ve gerekse kendine özgü sürdürülebilir kalkınma kriterleri göz önüne alınarak ulusal karbon standardı geliştirilerek 2009 yılında uluslar arası camiaya duyurulması, hem piyasayı geliştirecek hem de uluslar arası alanda yürütülen müzakerelere olumlu katkı sağlayacaktır.

11- Bugüne kadar Türkiye'den yapılan emisyon satış sözleşmelerinin 7- 10 ve 21 yıllık periyotları içerdiği göz önüne alındığında ileride hukuki sorunlar oluşmaması için gerekli bilgilendirme yapılmalıdır. 2012 yılında gelişecek ülke pozisyonu ve piyasalardaki 2012 sonrası döneme dair belirsizlik dikkate alınarak gönüllü karbon piyasasında yapılan anlaşmalarda 2012 sonrasına taahhüt verilmemesi ve/veya yeni koşulların göz önüne alınacağına sözleşmeye dahil edilmesi önem arz etmektedir.

Kısa Sürede Çözümlemesi Gereken Konular:

Türkiye'nin Kopenhag'a hazırlık sürecinde hızlandırması ve yapılandırması gereken başlıca konular şunlardır:

- 1) Bali Konferansı'nda yapı taşları olarak belirlenen Azaltım (mitigation), Uyum (adaptation), teknoloji transferi ve finans başlıklarını ele alacak şekilde çalışma gruplarının tekrar tasniflendirilmesi,
- 2) İDKK'da mevcut durumda temsil edilmeyen Hazine, Maliye, Milli Eğitim, Akademi, Tübitak kurumlarının katılımı
- 3) Çevre ve Orman Bakanlığı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlıklarında İklim birimlerinin kurulması,
- 4) Üniversiteler de iklim değişikliği ile ilgili Yüksek Lisans bölümlerinin açılarak uzman personel açığına yönelik çalışma başlatılması,
- 5) Hazine, TSKB, GEF vb. finans kurumlarının kapasite gelişimi için fon oluşturması,
- 6) Kamu bilinci oluşumunda Medya'nın desteğinin alınması
- 7) DPT tarafından yürütülmekte olan sektörel etki analizlerinin yapılarak raporlanması,
- 8) Ulusal iklim değişikliği strateji belgesinin hazırlanması,
- 9) Daha önce TÜİK'in yürütmeye çalıştığı Ulusal Envanter için 1990 referans yılını da kapsayacak şekilde detaylı çalışma yapılarak düzenli ve zamanında sorgulanabilir, şeffaf bir envanter oluşumu için gerekli alt yapının kurulması ve envanterin geniş katılımlı hazırlanması (Proje bazlı yürütülmekte idi. TÜİK'in bu konuda gerekiyorsa birim kurması)
- 10) Ulusal odak noktasının Çevre ve Orman Bakanlığı olarak teşkili, Esneklik mekanizmaları için gerekli olan DNA (designated national authority) teşkilinin yapılması,
- 11) Mevcut azaltımların ve Gönüllü Karbon Ticaretinin izlenebilmesi için ulusal kayıt (national registry) kurularak Uluslar arası işlemler izleme sistemine ITL (international transaction log) 13 CMP.1 kararı gereği entegrasyonunun sağlanması,
- 12) Siyasi- iklim özel temsilcisinin atanması, tüm partilerin temsil edildiği TBMM iklim gurubunun kurulması,
- 13) AB boyutu, BM boyutu, G20 boyutu vb. kapsayacak şekilde Uluslar arası ilişkilerin yönetiminde etkin bir yapılanmaya gidilmesi (Dış işleri)
- 14) Yerel Yönetimlerin daha aktif katılımı,
- 15) Diğer Ek 1 ülkelerine kıyasla Ülke özel koşullarının tanımlanması, bu amaçla paralel bir kaça araştırma projesinin yürütülmesi,

16) İklim Değişikliği Danışma ve Uzman kurulları oluşturulması (ulaşım, tarım, ormancılık, arazi kullanımı, su, atık, binalar, enerji, sanayi, finans, hukuk)

17) 2012 yılına kadar sektörel ortalamaların oluşturulması ve EU ETS ile koordinasyon çalışmalarının başlatılması,

18) TSE'nin DOE akreditasyonu alması- kapasite gelişimi (gönüllü karbon standardı ve/veya sürdürülebilir kalkınma anahtarlarının teşkili)

19) Karbonexpo'ya aktif katılım – Başbakanlık Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı'nın görevlendirilmesi.

INTERNATIONAL
CARBON MARKETS ARENA

ULUSLARARASI
**KARBON
PIYASALARI
ARENASI**

13-14TH
AĞUSTOS/AGUST
2009

İSTANBUL | CEYLAN
INTERCONTINENTAL
OTEL

SPONSORLAR